

Mitä viime vuosien tilastot kertovat Hämeen väestöstä?

Johdanto 2 | Muuttoliike 3 | Työssäkäynti 4 | Ulkomaalaiset 8 |
Väestön koulutusrakenne 11 | Väestön määrä 13 | Lähteet 15 |

Johdanto

Julkaisuun "Mitä viime vuosien tilastot kertovat Hämeen väestöstä?" on koottu tietoa Suomen väestöstä ja erityisesti maanmuuttajista koko maan osalta sekä Kanta- ja Päijät-Hämeestä Tilastokeskuksen julkaisemien tilastojen pohjalta. Tilastotiedot ovat pääosin vuodelta 2012.

Tilastot on valittu Suomen virallisen tilaston sarjoista Väestö ja Koulutus. Kustakin teemasta on lyhyt esittely

koko maan osalta ja sen jälkeen on kerrottu tilanteesta Hämeen ELY-keskusalueella, yleensä maakunnittain, mutta mukana on myös kuntatasoista tietoa Kanta- ja Päijät-Hämeen väestöstä.

Julkaisu palvelee lyhyen aikavälin työvoima- ja koulutustarpeen ennakointia. Se on myös tarkoitettu tukiaineistoksi työvoimapolitiittisen koulutuksen hankintaan.

Muuttoliike

Maahanmuuttoa vuonna 2012 enemmän kuin vuotta aiemmin

Tilastokeskuksen mukaan ulkomailta Suomeen muutti vuoden 2012 aikana 31 280 henkeä. Määrä on 1 800 edellisvuotta suurempi ja suurin luku itsenäisyyden aikana. Nettomaahanmuuttoa kertyi vuoden 2012 aikana yhteensä 17 430 henkeä, mikä on 610 enemmän kuin vuotta aiemmin.

EU-maista Suomeen muutti 16 340 henkeä. Maahanmuutto EU-maista oli 1 420 henkeä suurempi kuin vuotta aiemmin. Muutto Suomesta EU-maihin lisääntyi 290 hengellä ollen 8 710. Suomi sai vuonna 2012 muuttovoittoa EU-maista 7 630 henkeä. Suomen EU-mailta saama muuttovoitto oli selvästi suurempi kuin vuotta aiemmin.

Maan sisäisessä muuttoliikkeessä määrällisesti eniten muuttovoittoa sai Uudenmaan maakunta ja toiseksi eniten Pirkanmaan maakunta. Uudenmaan voitto oli 3 120 ja Pirkanmaan 1 640 henkeä. Muuttoliikkeessä ulkomaiden kanssa yksikään maakunta ei saanut muuttotappiota.

Maahanmuutto kasvoi myös Kanta- ja Päijät-Hämeessä

Myös Kanta- ja Päijät-Hämeessä maahanmuutto vuonna 2012 kasvoi edellisestä vuodesta. Hämeen ELY-keskusalueen nettomaahanmuutto vuonna 2012 oli lähes tuhat ihmistä, josta Kanta-Hämeen osuus oli Päijät-Hämettä hieman suurempi.

Taulukko 1. Maahan- ja maastamuuttaneet vuonna 2012

	Maahanmuutto	Maastamuutto	Nettomaahanmuutto
KOKO MAA	31 278	13 845	17 433
Kanta-Häme	738	178	560
Päijät-Häme	757	319	438
Hämeen ELY-keskusalue	1 495	497	998

Lähde: Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta: PX-Web Statfin > Väestö/Muuttoliike. Maahan- ja maastamuuttaneet iän ja sukupuolen mukaan alueittain 1987 - 2012. Viimeksi päivitetty 26.4.2013.

Työssäkäynti

Korkea koulutus suojaa työttömyydeltä

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuoden 2011 lopussa 18–64-vuotiaita työllisiä oli 2,3 miljoonaa. Heistä oli vuotta myöhemmin työttöminä 88 000 henkeä. Työllisistä miehistä työttömäksi jäi vuoden aikana 4,4 prosenttia ja naisista 3,1 prosenttia. Vuoden 2012 lopussa 18–64-vuotiaita työttömiä oli yhteensä 280 000 henkeä.

Työllisillä työttömyysriski (3,8 %) eli vuoden aikana työttömäksi jääneiden osuus oli yli puolet pienempi kuin väestöllä keskimäärin. Kaikista vakinaisesti Suomessa vuoden 2011 lopussa asuneista 3,3 miljoonasta 18–64-vuotiaasta työttömänä oli vuoden 2012 lopussa

8,3 prosenttia. Miehillä osuus oli 9,6 prosenttia ja naisilla 6,9 prosenttia.

Sekä koko väestön että työllisten työttömyysriski vaihteli koulutusasteen mukaan. Ilman perusasteen jälkeistä koulutusta olevat ovat työllistyneet muita heikommin. Lisäksi matalasti koulutettujen työllisten työttömyysriski oli keskimääräistä korkeampi. Työttömäksi jäämisen riski oli sitä pienempi, mitä korkeampaa koulutusastetta tarkastellaan. Ilman perusasteen jälkeistä koulutusta olevien työllisten työttömyysriski oli 6,0 prosenttia, kun vähintään ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden riski oli 2,0 prosenttia.

Työllisillä miehillä ja naisilla työttömyysriski oli korkein 18–29-vuotiailla ja matalin 30–49-vuotiaiden ikäryhmällä. Työllisten miesten työttömyysriski oli lähes kaikissa ikä- ja koulutusasteryhmissä naisia korkeampi.

Taulukko 2. Työllisten työttömäksi jäämisen riski vuoden 2012 lopussa edellisvuoden koulutusasteen, iän ja sukupuolen mukaan (%)

Ikä	Koulutusaste	Molemmat sukupuolet	Miehet	Naiset
18–29	Ei perusasteen jälkeistä koulutusta tai ei tietoa	7,0	8,0	5,7
	Keskiaste	4,5	5,4	3,5
	Alin korkea-aste	5,9	6,5	5,3
	Alempi korkeakouluaste	2,7	2,7	2,6
	Ylempi korkeakouluaste / tutkijakoulutusaste	2,3	1,6	2,7
	Kaikki koulutusasteet	4,5	5,4	3,6
30–49	Ei perusasteen jälkeistä koulutusta tai ei tietoa	6,3	6,3	6,4
	Keskiaste	4,1	4,5	3,7
	Alin korkea-aste	2,2	2,5	2,0
	Alempi korkeakouluaste	2,3	2,6	2,2
	Ylempi korkeakouluaste / tutkijakoulutusaste	2,1	2,1	2,1
	Kaikki koulutusasteet	3,5	3,9	3,0
50–64	Ei perusasteen jälkeistä koulutusta tai ei tietoa	5,1	5,2	4,9
	Keskiaste	4,5	5,5	3,6
	Alin korkea-aste	2,4	3,2	2,0
	Alempi korkeakouluaste	2,5	2,8	2,3
	Ylempi korkeakouluaste / tutkijakoulutusaste	1,8	1,9	1,6
	Kaikki koulutusasteet	3,7	4,4	3,1
Yhteensä (%)	Kaikki koulutusasteet	3,8	4,4	3,1

Lähde: Työssäkäynti 2012: Työttömien taustat. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.

Suurista ikäluokista 16 prosenttia töissä vuonna 2012

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston vuoden 2012 ennakkotietojen mukaan kaikista työssäkäyvistä 19,6 prosenttia oli 55–74-vuotiaita. Työllisten ikäjakauma on painottunut vanhempiin ikäryhmiin etenkin 2000-luvun alkuvuosista lähtien suurten ikäluokkien mukana. Vuonna 2012 suuriin ikäluokkiin kuuluvat olivat 63–67-vuotiaita. Työllisiä heistä oli edelleen noin 62 000 henkilöä, eli 16 prosenttia.

Vuoden 2012 ennakkotietojen mukaan kaikista noin 2 340 000 työllisestä 19,6 prosenttia oli 55–74-vuotiaita. Ikäryhmään kuuluvien osuus työllisistä on noussut lähes jokaisena tarkasteluvuonna 1987–2012. Osuuden kasvu on nopeutunut erityisesti vuodesta 2000 lähtien, jolloin ensimmäiset suuriin ikäluokkiin (1945–1949 syntyneet) kuuluvista täyttivät 55 vuotta. Vuonna 2012 suuriin ikäluokkiin kuuluvat olivat 63–67-vuotiaita. Työllisiä heistä oli edelleen noin 62 000 henkilöä, eli 16 prosenttia.

Vuosina 1987–2008 työllisten osuus 55–74-vuotiaiden ikäryhmästä on ollut miehillä naisia suurempi. Ero oli suurimmillaan vuonna 1988, 6,5 prosenttiyksikköä. Neljänä viimeisenä tarkasteluvuonna osuus on noussut naisilla miesten osuutta suuremmaksi: vuoden 2012 ennakkotietojen mukaan työllisten osuus ikäryhmässä oli naisilla 0,9 prosenttiyksikköä suurempi kuin miehillä. 55–74-vuotiaista naisista työllisiä oli 34,7 prosenttia ja miehistä 33,8 prosenttia.

Hausjärvellä Hämeen korkein työllisyysaste

Hämeen ELY-keskusalueella 55–74-vuotiaiden työllisyysaste vuonna 2012 oli korkein Hausjärvellä (39,1 %) ja matalin Sysmässä (27,6 %). Hämeessä 18–64-vuotiaiden työllisyysaste oli korkeahko Hausjärvellä (75,9 %), Hattulassa (75,1 %) ja Lopella (75,1 %); matalin työllisyysaste oli Hartolassa (62,8 %) ja Sysmässä (62,8 %).

Taulukko 3. Työllisyysaste (%) kunnittain Hämeen ELY-keskusalueella ikäluokan mukaan vuonna 2012 (ennakkotieto)

Kunta	Ikäryhmät	
	55-74	18-64
Asikkala	33,4	68,7
Forssa	31,9	66,4
Hartola	28,7	62,8
Hattula	37,8	75,1
Hausjärvi	39,1	75,9
Heinola	28,6	64,0
Hollola	36,5	72,8
Humppila	37,9	72,0
Hämeenkoski	35,3	72,5
Hämeenlinna	33,6	70,7
Janakkala	33,1	74,0
Jokioinen	38,9	74,0
Kärkölä	36,2	70,2
Lahti	30,8	65,8
Loppi	34,8	75,1
Nastola	34,5	70,4
Orimattila	32,4	70,7
Padasjoki	27,7	65,9
Riihimäki	35,6	71,7
Sysmä	27,6	62,8
Tammela	35,4	72,2
Ypäjä	34,1	70,3

Lähde: Työssäkäynti 2012: Pääasiallinen toiminta ja ammattiasema, ennakko. 17.12.2013. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.

Työpaikkaomavaraisuus vaihtelee kunnittain

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuonna 2011 työpaikkaomavaraisuus nousi 39 prosentilla ja laski 60 prosentilla kunnista verrattuna kymmenen vuoden takaisiin lukuihin. Manner-Suomen korkeimmat työpaikkaomavaraisuudet olivat Harjavallassa (133,7 prosenttia), Pietarsaareissa (132,7 %) ja Helsingissä (130,8 %). Manner-Suomessa työpaikkaomavaraisuus oli matalin Pornaisissa (42,8 %), Vesilahdella (44,2 %) ja Lemillä (45,9 %).

Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee tietyllä alueella työssäkäyvien (työpaikkojen) ja alueella asuvien työllisten määrän välisen suhteen. Tuoreessa kuntarakennelaissa (478/2013) oleva työpaikkaomavaraisuusperuste poikkeaa tässä tarkastelussa käytetystä työpaikkaomavaraisuuskäsitteestä. Mikäli työpaikkaomavaraisuus ylittää 100 prosenttia, on kunnassa sijaitsevien työpaikkojen lukumäärä kunnassa asuvien työllisten lukumäärää suurempi.

Vuonna 2011 työpaikkaomavaraisuus ylitti 100 prosentin rajan 67 kunnassa (20,9 % kaikista kunnista). Kymmenen vuotta aikaisemmin 100 prosentin rajan ylitti viisi kuntaa vähemmän. Näistä 100 prosentin työpaikkaomavaraisuuden ylittäjistä vuonna 2001 työpaikkaomavaraisuus nousi kymmenen vuoden aikana entisestään 61,3 prosentilla kunnista. Molempina vertailuvuosina käytetään vuoden 2013 kuntarajoja: kuntia on yhteensä 320.

Vuonna 2011 työpaikkaomavaraisuusaste oli 34 kunnassa (10,6 %) alle 60 prosenttia. Kymmenen vuotta aikaisemmin 60 prosentin rajan alapuolella oli 27 kuntaa (8,4 %). Kymmenessä vuodessa kuntien määrä väheni 34 kunnalla luokassa, jossa työpaikkaomavaraisuus oli 80–100 prosenttia. Sitä vastoin 60–80 prosentin työpaikkaomavaraisuuden luokassa kuntien määrä kasvoi 22 kunnalla. Työpaikkaomavaraisuuden kehitys kertoo työpaikkakesittymien voimistumisesta ja pendelöinnin lisääntymisestä.

Kolmasosa hämäläisistä pendelöi työhönsä

Hämeen ELY-keskusalueen kunnista yli 100 prosentin työpaikkaomavaraisuus oli vuonna 2011 Forssassa (122,2 %), Lahdessa (111,0 %), Hartolassa (108,5 %) ja Hämeenlinnassa (105,2 %). Hämäläisistä kunnista alhaisin työpaikkaomavaraisuus oli Lopella (59,2 %), Hausjärvellä (60,3 %) ja Hämeenkoskella (61,2 %). Kymmenessä vuodessa työpaikkaomavaraisuus oli noussut vain Hartolassa (9,6 %-yksikköä), Hämeenlinnassa (2,1 %-yksikköä), Lahdessa (1,8 %-yksikköä) ja Hausjärvellä (1,2 %-yksikköä). Työpaikkaomavaraisuus oli laskenut eniten Padasjoella (-15,0 %-yksikköä), Kärkölässä (-11,6 %-yksikköä) ja Orimattilassa (-9,8 %-yksikköä).

Taulukko 4. Työlliset, työpaikat ja työpaikkaomavaraisuus 2011 sekä työpaikkaomavaraisuus 2001, muutos 2001–2011 (prosenttiyksikköä) Hämeen ELY-keskusalueen kunnissa

Kunta	Työlliset	Työpaikat	Työpaikkaomavaraisuus 2011 (%)	Työpaikkaomavaraisuus 2001 (%)	Muutos 2001–2011
Asikkala	3 350	2 427	72,4	74,8	-2,4
Forssa	7 095	8 672	122,2	124,4	-2,2
Hartola	1 206	1 309	108,5	98,9	9,6
Hattula	4 408	2 746	62,3	64,7	-2,4
Hausjärvi	4 004	2 416	60,3	59,2	1,2
Heinola	7 696	7 342	95,4	98,5	-3,1
Hollola	9 555	6 387	66,8	75,8	-9,0
Humppila	1 077	758	70,4	76,6	-6,2
Hämeenkoski	902	552	61,2	68,2	-7,0
Hämeenlinna	29 030	30 552	105,2	103,2	2,1
Janakkala	7 408	5 303	71,6	76,2	-4,6
Jokioinen	2 465	1 952	79,2	79,9	-0,7
Kärkölä	2 070	1 896	91,6	103,2	-11,6
Lahti	42 548	47 210	111,0	109,1	1,8
Loppi	3 650	2 161	59,2	62,8	-3,5
Nastola	6 520	5 549	85,1	93,1	-8,0
Orimattila	6 829	4 818	70,6	80,3	-9,8
Padasjoki	1 186	895	75,5	90,5	-15,0
Riihimäki	13 020	11 741	90,2	91,6	-1,4
Sysmä	1 485	1 275	85,9	87,9	-2,1
Tammela	2 780	1 836	66,0	68,0	-2,0
Ypäjä	1 108	726	65,5	71,3	-5,8

Lähde: Työssäkäynti 2011: Toimiala, työnantajasektori ja työpaikat. 9.10.2013. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.

Taulukko 5. Pendelöijät Hämeessä 2011

		lkm	%
Kanta-Hämeen maakunta	Yhteensä	68 196	
	Pendelöivät	24 215	35,5
	Asuinkunnassaan työssäkäyvät	43 981	64,5
Päijät-Hämeen maakunta	Yhteensä	78 919	
	Pendelöivät	26 016	33,0
	Asuinkunnassaan työssäkäyvät	52 903	67,0
Hämeen ELY-keskusualue	Yhteensä	147 115	
	Pendelöivät	50 231	34,1
	Asuinkunnassaan työssäkäyvät	96 884	65,9

Lähde: Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta: PX-Web Statfin > Väestö/Työssäkäynti. Alueella työssäkäyvät (18–64-vuotiaat) työpaikan alueen, pendelöinnin, koulutusasteen ja iän mukaan 1987–2011.

Ulkomaalaiset

Suomen väestöstä 5 prosenttia ulkomailla syntyneitä

Suomessa asui vuoden 2012 lopussa 285 471 ulkomailla syntynyttä, mikä oli runsaat 5 prosenttia koko väestöstä. Ulkomailla syntyneistä selvästi suurimmat ryhmät olivat entisessä Neuvostoliitossa syntyneet, 52 339, ja Virossa syntyneet, 34 984. Kolmanneksi eniten oli Ruotsissa syntyneitä, 31 601. Ulkomaan kansalaisia oli puolestaan 195 511.

Vielä vuonna 2011 Ruotsissa syntyneitä oli enemmän kuin Virossa syntyneitä, mutta nyt Virossa syntyneitä on jo 3 383 enemmän. Ruotsissa syntyneiden suhteellinen osuus on pienentynyt jo pitkään: vuonna 2012 heidän osuutensa kaikista ulkomailla syntyneistä oli noin 11 prosenttia.

Suomessa vakituisesti asuvista ulkomailla syntyneistä oli naimisissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa noin 43 prosenttia, kun vastaava osuus Suomessa syntyneillä oli 37 prosenttia. Tämä johtuu osaksi ulkomailla syntyneiden erilaisesta ikärakenteesta.

Ulkomailla syntyneistä yli 46 000 oli naimisissa Suomessa syntyneen kanssa. Kun näihin lisätään vielä niiden henkilöiden määrä, jotka asuivat avioliitossa, nousi ns. monikulttuuristen liittojen määrä vuonna 2012 reiluun 66 000:een. Näiden avioliittojen eronneisuus oli suurempaa kuin sellaisten avioliittojen, jossa molemmat osapuolet ovat Suomessa syntyneitä.

Hämeessä ulkomaalaisia vähemmän kuin maassa keskimäärin

Vuonna 2012 Suomen väestöstä ulkomaan kansalaisia oli 3,6 %, Kanta-Hämeessä vain 2,2 % (3 836 henkilöä) ja Päijät-Hämeessä 2,8 % (5 595 henkilöä). Ulkomaan kansalaiset keskittyvät Uudellemaalle, jossa heitä oli 102 118 henkeä eli 6,5 % maakunnan koko väestöstä. Ulkomaan kansalaisia vuonna 2012 oli koko maassa 195 511 henkilöä.

Kanta-Hämeessä Viron kansalaisia oli 28,2 % ja Venäjän kansalaisia 12,0 % ulkomaan kansalaisista. Päijät-Hämeessä Venäjän kansalaiset olivat suurin ryhmä (30,4 %) ja Viron kansalaiset toiseksi suurin ulkomaan kansalaisten ryhmä (23,3 % ulkomaan kansalaisista).

Kunnittain ulkomaan kansalaisten osuus oli Kanta-Hämeessä korkein Forssassa (2,9 %, 507 henkilöä) ja alhaisin Tammelassa (0,6 %, 36 henkilöä). Päijät-Hämeessä ulkomaan kansalaisten osuus oli korkein Lahdessa (3,8 %, 3 925 henkilöä) ja matalin Sysmässä (1,2 %, 50 henkilöä).

Lähes joka kymmenes 25–34-vuotias ulkomaista syntyperää

Tilastokeskuksen väestörakennetilaston mukaan Suomessa vakituisesti vuoden 2012 lopussa asuneista 25–34-vuotiaista lähes joka kymmenes oli ulkomaista syntyperää. Pääkaupunkiseudulla vastaava osuus oli vuoden 2012 lopussa lähes viidennes.

Kaikkiaan Suomessa asui vakituisesti ulkomaista syntyperää olevia henkilöitä vuoden 2012 lopussa 279 616 henkilöä, mikä on 5,2 prosenttia väestöstä. Ensimmäisen polven eli ulkomailla syntyneitä heistä oli 238 208 henkilöä ja Suomessa syntyneitä eli toisen polven 41 408.

Maahanmuuton vaikutus maamme väestön ikärakenteeseen on havaittavissa selvimmin nuorena aikuisväestössä. Vuoden 2012 lopussa väestössä oli vuosina 1977–1989 syntyneitä henkilöitä 62 000 enemmän eli runsaat seitsemän prosenttia enemmän kuin mitä aikanaan kyseisinä vuosina Suomessa syntyi lapsia.

Kaikki vuosien 1970–2012 ikäluokat olivat henkilöimäärältään vuoden 2012 lopussa suurempia kuin niiden syntyessä. Alle kouluikäisistä (0–6-vuotiaat) ulkomaista syntyperää olevien osuus oli 6,2 prosenttia vuoden 2012 lopussa.

Kaikista ulkomaista syntyperää olevista henkilöistä yli puolet asui Uudellamaalla. Toisen polven ulkomaista syntyperää olevista Uudellamaalla asui 60 prosenttia.

Taustamaittain tarkasteltuna ulkomaista syntyperää olevista selvästi suurin ryhmä ovat henkilöt, joiden taustamaa on entinen Neuvostoliitto tai Venäjä. Heitä oli Suomessa vuoden 2012 lopussa 70 899 henkilöä, mikä on neljäsosa kaikista ulkomaista syntyperää olevista. Seuraavaksi suurimmat ryhmät olivat virolaistaustaiset, 36 036 henkilöä, somaliaistaustaiset, 14 672 henkilöä ja irakilastaustaiset, 10 795 henkilöä.

Kanta-Hämeessä ulkomailla syntyneitä oli vuonna 2012 lähes 5 500 (3,1 % alueen väestöstä), Päijät-Hämeessä yli 8 000 henkeä (4,1 %).

Taulukko 7. Kanta- ja Päijät-Hämeen väestö syntymävaltion mukaan 2012

	Syntymävaltiot yhteensä	...Suomi	Ulkomailla syntyneet yhteensä
KOKO MAA	5 426 674	5 141 203	285 471
Kanta-Häme	175 472	169 991	5 481
Päijät-Häme	202 548	194 180	8 368

Lähde: Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta: PX-Web Statfin > Väestö rakenne. Syntymävaltio iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1990 - 2012.

Vuoden 2012 väkiluvun kasvusta vieraskielisten osuus 87 prosenttia

Tilastokeskuksen väestörakennetilaston mukaan Suomen virallinen väkiluku oli vuoden 2012 lopussa 5 426 674 henkilöä, joista miehiä oli 2 666 622 ja naisia 2 760 052. Väkiluku kasvoi vuoden 2012 aikana 25 407 henkilöllä. Äidinkieltään vieraskielisten määrä kasvoi 22 122 henkilöllä, mikä oli 87 prosenttia väkiluvun kasvusta. Suomea äidinkielenään puhuvien määrä kasvoi 3 497 henkilöllä, ruotsia puhuvien määrä väheni 242 henkilöllä, ja saamea puhuvien määrä kasvoi 30 henkilöllä.

Vieraskielisten määrä oli vuoden 2012 lopussa 266 949, mikä oli 4,9 prosenttia väestöstä. Suurin vieraskielisten ryhmä oli venäjää äidinkielenään puhuvat, joita oli 62 554 henkilöä. Seuraavaksi suurimmat vieraskieliset ryhmät olivat vironkieliset (38 364), somalinkieliset (14 769), englanninkieliset (14 666) ja arabiankieliset (12 042).

Maakunnittain tarkasteltuna vieraskielisten osuus väestöstä oli korkein Uudellamaalla, 9,3 prosenttia, Ahvenanmaalla, 6,1 prosenttia ja Varsinais-Suomessa, 5,1 prosenttia. Vieraskielisten osuus väestöstä oli matalin Etelä-Pohjanmaalla, 1,6 prosenttia ja Pohjois-Pohjanmaalla, 1,9 prosenttia.

Hämeessä kuulee venäjää, viroa, ruotsia...

Vuonna 2012 Kanta-Hämeessä vieraskielisiä asui 4 823 eli 2,7 % maakunnan väestöstä. Päijät-Hämeessä vieraskielisten määrä oli 7 559, mikä on 3,7 % alueen väestöstä. Kanta-Hämeessä äidinkielenä suomen jälkeen eniten puhutut kielet vuonna 2012 olivat viro (1 141 henkilöä), venäjä (893), ruotsi (630), puola (259), englantia (210), thai (210), turkki (194), vietnam (181), persia (166) ja arabia (134).

Päijät-Hämeessä puhuttiin äidinkielenä suomen kielen ohella muun muassa venäjää (3 015), viroa (1 270), ruotsia (656), kurdia (511), arabiaa (322), englantia (316), thain kieltä (311), turkkia (212), saksaa (179) ja espanjaa (139).

Joka viides toimistosiivooja ulkomaista syntyperää 2011

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan syntyperältään ulkomaisista henkilöistä työskenteli määrällisesti eniten toimistosiivoojina (noin 8 400) vuonna 2011. Muita tyypillisiä ammattiryhmiä ulkomaalaistaustaisille olivat myyjät, talonrakentajat, ravintolaesimiehet ja vuoropäälliköt. Ulkomaalaistaustaisista toimistosiivoojista ja talonrakentajista suurin osa oli virolaistaustaisia, kun myyjien yleisin taustamaa oli Venäjä ja ravintolaesimiesten ja vuoropäälliköiden yleisin taustamaa oli Turkki. Ulkomaalaisista ravintolaesimiehistä ja vuoropäälliköistä noin 84 prosenttia ja talonrakentajista noin 16 prosenttia oli yrittäjiä.

Ulkomaalaistaustaisia työllisiä oli vuonna 2011 yhteensä 101 300, ja heidän osuutensa kaikista työllisistä oli noin neljä prosenttia. Yrittäjiä ulkomaalaistaustaisista työllisistä oli noin 11 prosenttia. Yrittäjien osuus työllisistä oli suurin turkkilaistaustaisilla (40,2 %). Syntyperältään ulkomaalaisista työllisistä alle 35-vuotiaita oli 42 prosenttia, joka oli 10 prosenttiyksikköä enemmän verrattuna samankäisiin syntyperältään suomalaisiin työllisiin.

Työllisiä ulkomaalaistaustaisia oli eniten Venäjältä ja entisen Neuvostoliiton alueelta, noin 27 400. Seuraavaksi suurimmat taustamaat työllisten lukumäärän mukaan olivat Viro (noin 16 400 henkilöä), entinen Jugoslavia (3 300), Kiina (3 100) ja Turkki (2 700). Ulkomaalaistaustaisista lääkäreistä noin kaksi viidestä oli venäläistaustaisia tai entisen Neuvostoliiton alueelta. Ulkomaalaistaustaisista rakennustyöntekijöistä noin joka toinen oli virolaistaustainen.

Ulkomaalaistaustaisia oli suhteellisesti syntyperältään suomalaisia enemmän palvelu- ja myyntityöntekijöinä, rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöinä sekä ammattiluokituksen pääluokassa muut työntekijät. Muihin työntekijöihin luetaan siivoojien lisäksi muun muassa rahdinkäsittelijöitä, sairaala- ja laitosapulaisia, avustavia keittiötyöntekijöitä sekä sanomalehtien jakajia, lähetejä ym.

Ammattiluokitus 2010:n 3-numerotasolla johtajien ammattiryhmiä oli kymmenen yleisimmän ammattiryhmän joukossa muun muassa turkkilais- ja britannialaistaustaisilla. Britannialaistaustaiset olivat myynti-, markkinointi- ja

kehitysjohtajina, kun turkkilaistaustaiset työskentelivät hotell- ja ravintolajohtajina. Saksalais- ja britannialaistaisilla kymmenen yleisimmän ammattiryhmän joukossa oli useita eri erityisasiantuntijatason ammattiryhmiä. Eri-tyisasiantuntija-ammateissa ulkomaalaistaustaisia työskenteli muun muassa yliopisto- ja korkeakouluopettajina, systeemityön erityisasiantuntijoina ja lääkäreinä. Usealle taustamaalle yhteisiä ammattiryhmiä olivat esimerkiksi lähihoitajat, muut terveydenhuollon työntekijät ja kodinhoitajat sekä rahdinkäsittelijät ja varastotyöntekijät.

Taulukko 6. 18–74-vuotiaat työlliset, yrittäjien osuus työllisistä ja työttömien osuus työvoimasta taustamaittain vuonna 2011 1)

Taustamaa	Työllisiä yhteensä	Yrittäjien osuus työllisistä, %	Työttömien osuus työvoimasta, %
Suomi	2 253 122	10,6	9,2
Venäjä / Ent. NL	27 351	9,0	23,5
Viro	16 412	7,0	11,1
Ent. Jugoslavia	3 340	11,0	24,5
Kiina	3 096	15,8	10,9
Turkki	2 678	40,2	22,9
Vietnam	2 550	12,5	23,2
Ruotsi	2 526	10,1	8,4
Thaimaa	2 485	17,7	24,3
Saksa	2 021	13,1	8,3
Britannia	1 876	17,8	12,1
Ulkomaalaistaustaisia yhteensä	101 300	10,5	20,9

1) Ulkomaalaistaustaisten työllisten määrän mukaan kymmenen suurinta taustamaata ja syntyperältään suomalaiset.

Lähde: Työssäkäynti 2011: Ammatti ja sosioekonominen asema. 6.11.2013. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.

Väestön koulutusrakenne

Vuonna 2012 parhaiten koulutettu ryhmä 35–39-vuotiaat

Vuoden 2012 loppuun mennessä 3 107 062 henkeä oli perusasteen jälkeen suorittanut tutkinnon lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakoulu- tai yliopistokoulutuksessa. Toisin sanoen 69 prosenttia 15 vuotta täyttäneestä väestöstä oli suorittanut perusasteen jälkeisen tutkinnon. Kasvua edelliseen vuoteen oli 1 prosentti.

Kaikista naisista keskiasteen tutkinnon oli suorittanut 37 prosenttia ja miehistä 43 prosenttia. Miehistä korkeaasteen tutkinnon oli suorittanut 25 prosenttia ja naisista 32 prosenttia. Väestön koulutustasomittaimella mitattuna naisten teoreettinen koulutusaika perusasteen jälkeen oli 3,5 vuotta ja miehillä 3,3 vuotta.

Tutkinnon suorittaneesta väestöstä tekniikan alan tutkinnon oli suorittanut 29,9 prosenttia, joka on selkeästi suurin osuus ennen kaupallista ja yhteiskuntatieteellistä alaa, jonka tutkinnon oli suorittanut 18,9 prosenttia. Miehistä 51,9 prosenttia oli suorittanut tutkintonsa tekniikan alalta, kun taas naisista vain 9,3 prosenttia.

Suosituimmat alat naisten osalta olivat kaupallinen ja yhteiskuntatieteellinen ala, jolta oli suorittanut tutkintonsa

24,7 prosenttia sekä terveys- ja sosiaaliala, jolta oli suorittanut tutkintonsa 23,6 prosenttia naisista.

Naiset olivat vuonna 2012 edelleen miehiä koulutetumpia, erityisesti koulutuserot näkyivät nuoremmassa ikäluokissa. 35–39-vuotiaiden ikäryhmään kuuluvista naisista 55 prosenttia oli suorittanut korkea-asteen tutkinnon, kun miesten vastaava osuus oli 36 prosenttia. Vastaavasti 35–39-vuotiaista naisista 10 prosenttia oli pelkän perusasteen tutkinnon varassa ja miehistä puolestaan 17 prosenttia. Vanhemmissa ikäluokissa koulutuserot eivät ole yhtä selkeitä. 60–64-vuotiaiden ikäluokassa sekä miehistä että naisista 27 prosenttia oli suorittanut korkea-asteen tutkinnon.

Hämeessä väestön koulutusaste maan keskiarvoa alhaisempi

5 vuotta täyttänyt väestö koulutusasteen, kunnan, sukupuolen ja ikäryhmän mukaan 1970–2012. Viimeksi päivitetty 4.12.2013.

Hämeessä väestön koulutusaste on alhaisempi kuin maassa keskimäärin. Kanta-Hämeessä tutkinnon on suorittanut 15 vuotta täyttäneistä 67,0 %, Päijät-Hämeessä 65,6 %.

Ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa on 15 vuotta täyttäneestä väestöstä suhteellisesti eniten Päijät-Hämeen maaseutukunnissa – Padasjoella (45,9 %), Sysmässä (45,2 %) ja Hartolassa (45,2 %). Väestön koulutusaste on Kanta-Hämeessä korkein Hattulassa ja Päijät-Hämeessä Hollolassa.

Taulukko 8. 15 vuotta täyttäneen väestön koulutusaste vuonna 2012

	Koko maa	Kanta-Häme	Päijät-Häme
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	4 535 282	146 589	171 590
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	1 428 220	48 330	59 017
Tutkinnon suorittaneita	3 107 062	98 259	112 573
Suorittaneita %	68,5	67,0	65,6

Lähde: Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta PX-Web Statfin > Koulutus / Väestön koulutusrakenne.

15 vuotta täyttänyt väestö koulutusasteen, kunnan, sukupuolen ja ikäryhmän mukaan 1970–2012. Viimeksi päivitetty 4.12.2013.

Taulukko 9. 15 vuotta täyttänyt väestö Kanta-Hämeessä ilman tutkintoa vuonna 2012

	15 vuotta täyttänyt väestö	Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	
		lukumäärä	%
Kanta-Häme	146 589	48 330	33,0
Forssa	15 374	5 814	37,8
Hattula	7 883	2 291	29,1
Hausjärvi	7 104	2 398	33,8
Humppila	2 062	827	40,1
Hämeenlinna	57 194	17 682	30,9
Janakkala	13 813	4 707	34,1
Jokioinen	4 609	1 627	35,3
Loppi	6 717	2 503	37,3
Riihimäki	24 282	7 825	32,2
Tammela	5 405	1 873	34,7
Ypäjä	2 146	783	36,5

Lähde: Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta > PX-Web Statfin > Koulutus / Väestön koulutusrakenne.

15 vuotta täyttänyt väestö koulutusalan, kunnan ja sukupuolen mukaan 1970–2012. Viimeksi päivitetty 4.12.2013.

Taulukko 10. 15 vuotta täyttänyt väestö Päijät-Hämeessä ilman tutkintoa vuonna 2012

	15 vuotta täyttänyt väestö	Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	
		lukumäärä	%
Päijät-Häme	171 590	59 017	34,4
Asikkala	7 216	2 622	36,3
Hartola	2 854	1 289	45,2
Heinola	17 408	6 444	37,0
Hollola	17 768	5 614	31,6
Hämeenkoski	1 786	663	37,1
Kärkölä	4 029	1 654	41,1
Lahti	88 180	28 378	32,2
Nastola	12 289	4 351	35,4
Orimattila	13 426	4 981	37,1
Padasjoki	2 916	1 339	45,9
Sysmä	3 718	1 682	45,2

Lähde: Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta > PX-Web Statfin > Koulutus / Väestön koulutusrakenne.

15 vuotta täyttänyt väestö koulutusalan, kunnan ja sukupuolen mukaan 1970–2012. Viimeksi päivitetty 4.12.2013.

Väestön määrä

Syntyneiden määrä laskenut kolmena vuonna peräkkäin

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomessa syntyi 58 120 lasta vuonna 2013. Syntyneiden määrä laski kolmatta vuotta peräkkäin. Muuttovoitto ulkomailta on yhä suurempi tekijä väestön määrän kasvussa, sillä jo 71 prosenttia väestönkasvusta oli muuttovoittoa. Vuonna 2013 maamme väkiluku kasvoi 23 940 henkeä, mikä on 1 470 henkeä vähemmän kuin vuonna 2012. Ennakkoväkiluku vuoden 2013 lopussa oli 5 450 614.

Vuoden 2013 ennakkotilaston mukaan ulkomailta muutti Suomeen 30 300 henkeä ja Suomesta ulkomaille 13 300 henkeä. Muuttovoitto kansainvälisestä muutosta oli siis 17 000 henkeä. Maahanmuuttoa oli 980 ja maastamuttoa 550 vähemmän kuin edellisvuonna. Suomen kansalaisia maahanmuuttajista oli 7 860 ja maastamuuttajista 9 280.

Maakunnittaisten ennakkotietojen mukaan väkiluku kasvoi vuonna 2013 seuraavissa maakunnissa: Uusimaa, Pirkanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Varsinais-Suomi, Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Keski-Suomi, Ahvenanmaa, Keski-Pohjanmaa ja Kanta-Häme.

Kanta-Hämeessä väestö kasvoi, Päijät-Hämeessä väheni

Kanta-Hämeen väestö kasvoi vuonna 2013 vain 41 henkilöllä. Väestö lisääntyi Hämeenlinnassa (+311) Riihimäellä (+110) ja Lopella (+12). Muissa kantahämäläisissä kunnissa väestön määrä väheni. Päijät-Hämeen väkiluku väheni 131 henkilöllä vuonna 2013. Väkimäärä kasvoi vain Lahdessa (+350) ja Orimattilassa (+47).

Taulukko 11. Väestönmuutos Kanta-Hämeessä kunnittain 2013

	Väestönlisäys	Ennakkoväkiluku 31.12.2013
Kanta-Häme	41	175 513
Forssa	-54	17 673
Hattula	-35	9 685
Hausjärvi	-58	8 808
Humppila	-30	2 466
Hämeenlinna	311	67 808
Janakkala	-78	16 843
Jokioinen	-48	5 595
Loppi	12	8 348
Riihimäki	110	29 325
Tammela	-66	6 476
Ypäjä	-23	2 486

Lähde: Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta > PX-Web Statfin > Väestö / Väestön ennakkotilasto.

Väestönmuutosten ennakkotiedot tapahtumaneljänneksen mukaan alueittain 2010 - 2013. Viimeksi päivitetty 28.1.2014.

Taulukko 12. Väestömuutos Päijät-Hämeessä kunnittain 2013

	Väestönlisäys	Ennakkoväkiluku 31.12.2014
Päijät-Häme	-131	202 417
Asikkala	-54	8 407
Hartola	-107	3 098
Heinola	-74	19 977
Hollola	-70	21 984
Hämeenkoski	-9	2 087
Kärkölä	-26	4 746
Lahti	350	103 366
Nastola	-92	14 990
Orimattila	47	16 347
Padasjoki	-51	3 282
Sysmä	-45	4 133

Lähde: Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta > PX-Web Statfin > Väestö / Väestön ennakkotilasto.

Väestönmuutosten ennakkotiedot tapahtumaneljänneksen mukaan alueittain 2010 - 2013. Viimeksi päivitetty 28.1.2014.

Lähteet

- Muuttoliike 2012. 26.4.2013. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.
- Suomen väestöstä 5 prosenttia ulkomailla syntyneitä. Tilastokeskus. Uutisia 29.1.2014.
- Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta: PX-Web Statfin > Väestö/Muuttoliike. Maahan- ja maastamuuttaneet iän ja sukupuolen mukaan alueittain 1987 - 2012.
- Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta > PX-Web Statfin > Koulutus / Väestön koulutus rakenne. 15 vuotta täyttänyt väestö koulutusalan, kunnan ja sukupuolen mukaan 1970–2012.
- Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta: PX-Web Statfin > Väestö/Työssäkäynti. Alueella työssäkäyvät (18–64-vuotiaat) työpaikan alueen, pendelöinnin, koulutusasteen ja iän mukaan 1987–2011.
- Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta > PX-Web Statfin > Väestö / Väestön ennakkotilasto. Väestönmuutosten ennakkotiedot tapahtumaneljännneksen mukaan alueittain 2010 - 2013.
- Tilastokeskus. Tilastotietokannat > Tietokanta: PX-Web Statfin > Väestörakenne. Syntymävaltio iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1990 - 2012.
- Työssäkäynti 2011: Ammatti ja sosioekonominen asema. 6.11.2013. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.
- Työssäkäynti 2011: Toimiala, työnantajasektori ja työpaikat. 9.10.2013. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.
- Työssäkäynti 2012: Työttömien taustat. 5.6.2013. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.
- Työssäkäynti 2012: Pääasiallinen toiminta ja ammattiasema, ennako. 17.12.2013. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.
- Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2012. 2013. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.
- Väestörakenne 2012. 22.3.2013. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.
- Väestörakenne 2012: Vuosikatsaus.27.9.2013. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2013.
- Väestön ennakkotilasto 2013, joulukuu. 28.1.2014. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Väestö 2014.
- Väestön koulutus rakenne 2012. 4.12.2013. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto. Koulutus 2013.

NÄKYMIÄ | MAALISKUU | 2014

MITÄ VIIME VUOSIEN TILASTOT KERTOVAT HÄMEEN VÄESTÖSTÄ?

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

26.3.2014 | Johdon tuki –yksikkö | Pirjo Virtanen

Taitto: Salla Salo | Kuvat: Martti Lautala (s. 1), Pirjo Orava s. 2, s. 6 ja s.10), Eija Isomäki (s. 3) ja Milla Torkkel (s. 13)

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus